



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S.  
Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ  
extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...**

**Bacon, Francis**

**Francofvrti ad Moenvm, 1665**

XXXI. De Suspicionē.

**urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5**

fuerunt, & tam insigni splendore corrufcantiâ, ut pectoribus mortalium, etiam maxime conglaciatis, igniculos subdere, eaque ad bellum inflammare potuerint. Ante omnia vero, *Mos ille Triumphandi*, apud Romanos non res erat ex pompa, aut spectaculum quoddam inane, sed inter prudentissima plane nobilissimaque instituta, numerandus: Utpote, qui in se hæc tria haberet; Ducum decus & gloriam; Ararij ex spoliis locupletationem; & Donativa militum. Verum honor *Triumphus*, fortasse *Monarchus* non competit, præterquam in personis *Regum* ipsorum aut *Filiorum Regum*; Quod etiam, temporibus *Imperatorum Roma* obtinuit: qui honorem ipsum *Triumphus*, *Sibi* & *Filiis* suis, de bellis, quæ præsentibus ipsi consecerant, tanquam peculiarem referarunt. *Vestimenta* autem solaminodo, & *insignia Triumphalia*, aliis *Ducibus* indulerunt.

Veum, ut Sermones hos elandamus, Nemo est, (ut testatur *Sacra Scriptura*,) qui sollicite cogitando, potest apponere ad *staturam suam cubitum unum*; in pusillo scilicet corporis humani modulo: cæterum in magna *Regnorum & Rerump.* fabrica *Imperium amplificare*, & *sinus proferre Reges* penes & dominantes est. Nam prudenter introducendo *Leges*, *Instituta*, & *Consuetudines*, quales jam proposuimus, & alias his similes, posteris, & seculis futuris, *Magnitudinis* sementem fecerunt. Verum ista *Consilia* apud *Principes* raro tractantur, sed res fortunæ plerunque committitur.

## XXX.

## DE REGIMINE VALETUDINIS.

**I**N *Regimine Valetudinis*, invenire est quandam prudentiam, ultra *Regulas Medicinæ*: Observatio cujusque propria, eorum quæ nocent, eorum quæ juvant, optima est *Medicina* ad sanitatem tuendam. Verum tutius est concludere, *Hoc sensu mihi nocuisse, ergo eo non utar*; quam isto modo, *Hoc quod sensi, minime offendit, ergo eo uti licet*. Etenim vigor juventutis, excessus plurimos tegit, qui tamen in senectute tandem velut debita exigentur. Considera ætatem ingruentem, neque confide eadem perpetuo continuare: Non enim bellum indieendum *senectuti*. Cave à subita aliqua mutatione, in *Regiminis* parte quapiam principali; Quod si necessitas urgeat, cætera ad eam mutationem accommoda: Secretum enim est, & Naturale, & Politicum; *Tutus est, multa mutare, quam unum magnum*. Examini tamen subjicias consuetudines tuas: *Diætæ*, *Somni*, *Exercitationes*, *Vestium*, *Mansionis*, & *similium*; Et, si quid nocumento esse judices, experire illud paulatim exuere: ita tamen, ut si ex mutatione nocumenti aliquid perceperis, ad consueta redeas: Difficile enim distinguere inter ea, quæ toto genere sunt salubria, & ea quæ corporis tui unice constitutioni conveniunt. Vacuo animo esse, & hilari, ad horas cibi, somni, & exercitationis, est ex optimis præceptis, ad prolongandam vitam. Quatenus ad *animi Passiones* & *Studia*: Devita invidiam; metus anxios; iram intus cohibitam: subtiles & nodosas disquisitiones: gaudia, & exbilarationes immôdicas: tristitiam alte pressam, & non communicatam. Amplectere spes: lætitiâ potius quam gaudium: delectationum varietatem magis quam

fatietatem; admirationem, & propterea novitates; studia quæ animum replent splendidis & illustribus objectis; veluti, *Historias*, *Fabulas*, *Peragrations* *Naturæ*. *Medicationem* si omnino fugias, valetudine utens bona, corpori ingrator accedet, cum necessitas ingruerit. Eidem si nimium assuefcas, detrahet de viribus & efficacia ejus quando morbus advenerit. Probo potius *Diætæ* quasdam, ad certa tempora, quam usum medicamentorum frequentem; nisi jam pridem transferit in consuetudinem. *Diætæ* enim hujusmodi alterant corpus magis, perturbant minus. Ne contemnas accidens aliquod in corpore tuo novum & insuetum, sed consilium *Medicorum* circa illud adhibe. Dum ægrotas, valetudinem tuam cura maxime; dum vales, corpore tuo utere, nec sis nimis delicatus: Qui enim, dum valet, corpori tolerantiam imperat; in morbis compluribus, qui scilicet non sunt acuti, *Diætæ* sola, & corporis *Regimine* paulo exquisitior, curari possit absque multa *Medicatione*. *Celsus* monitum illud suum nunquam parturisset ut *Medicus*, nisi una fuisset vir prudens. In præceptis dat, tanquam Arcanum tuendæ valetudinis, & prolongandæ vitæ, ut quis contraria alternet, & subinde mutet: sed cum inclinatione in extremum benignius. Nempe: *Victu* utere parciore, & pleniore: sed pleniore sæpius: *Vigiliis*, & somno largiori, insuefcas, sed somno magis: *Quietem* & motum sive exercitium, repetas: sed frequentius motum: & similia. Ita enim *Natura* simul & fovetur, & robur acquirit. Ex *Medicis* aliqui, erga ægrum, & ejus desideria, tam sunt indulgentes, ut morbi curam legitimam non urgeant: Alij contra, tam regulares & rigidi, in procedendo secundum artem, circa curam morbi, ut ægri conditionem & naturam non satis respiciant. *Medicum* elige temperatæ mediæ: vel si hoc ad votum, in uno aliquo *Medico* non cesserit, adhibe ex utroque genere unum: atque memor sis advocare *Medicum* corporis tui gnarum non minus, quam in *Arte* sua spectatum.

## XXXI.

## DE SUSPICIONE.

**S**uspiciones inter cogitationes, sunt ut inter aves *Vespertiones*: Nunquam volitant, nisi luce vespere. Reprimendæ certe sunt, aut saltem caute custodiendæ: Mentem enim obnubilant: amicos alienant, & negotia interpellant: ita ut nec alacriter, nec constanter, peragi possint. *Reges* inclinant ad tyrannidem: *Maritos* ad zelotypiam: etiam *Prudentes* ad animi vacillationem, & melancholiam. Sunt autem *Suspiciones*, defectus, non tam cordis quam cerebri: locum enim reperiunt etiam in fortissimis animis: Exemplo esse poterit *Henricus Septimus*, *Rex Angliæ*: quo non fuit alter suspiciacior, nec tamen animosior. In ejusmodi vero temperatūra minus nocent: plerunque enim non admittuntur, nisi prius discutiantur, utrum probabiles sint, annon. Verum in meticulous ingenis nimio plus prævalent. Nihil certe æque facit hominem multa *suspiciari*, ac parum scire. Itaque rectissime adhibetur remedium, ad *Suspiciones*, ut quis inquietudinem urgeat, Fumo enim & tenebris aluntur *Suspiciones*. *Quid sibi tandem volunt homines? Existimant ne, cunctos, quorum opera utuntur, & qui-*  
buscum

*buscum versantur, Angelos esse, aut Sanctos? Nesciuntne, illos ad suos proprios fines aspirare: & unumquemque proximiorum esse sibi, quam alteri? Nullus itaque est modus moderandis Suspicionibus aptior, quam remedia parare, ac si Suspiciones essent veræ; iis vero fræna injicere, ac si essent falsæ. Eatenus enim Suspiciones ului esse poterunt, ut ita nos comparemus, quod quamvis verum foret, quod *Suspiciamur*, nocere tamen non possit. *Suspiciones*, quas ex se mens colligit, nil sunt nisi inanes bombi. Quæ vero externo artificio aluntur, animisque hominum instillantur susurronum & famigeratorum sermonibus, aculeos habent. Optima certe ratio, expediendi nos, ex impedita hac *Suspicionum* sylva, est libera quædam & aperta illarum declaratio, apud eos, quos suspectos habemus: hinc enim fieri non potest, quin plus cognoscamus, utrum veræ sint, nec ne, quam antea. Hoc simul reddet eum, quem *suspectum* habemus, cautum magis & circumspicuum, ne novam præbeat *Suspicionis* ansam. Sed hoc fieri non oportet cum hominibus pravæ indolis & degeneris: hi enim, ubi semel se *suspectos* sentiant, fideles postmodum nunquam evadent. Proverbium habetur apud *Italos*: *sospetto licentia fede*. Quasi *Suspicio* fide missionem daret: cum potius fidem accendere deberet, ut se ipsam liberaret.*

## XXXII.

## DE DISCURSU SERMONUM.

Sunt qui in *Sermonibus* affectant potius ingenij laudem, qua in quamcunque partem disputare possint, quam iudicij, in veritate enucleanda: ac si laudabile esset, invenire quid dici possit, non quid taceri debeat. Sunt qui in promptu habent *Locos* aliquos *Communes*, & *Themata*, in quibus luxuriantur, cætera steriles & jejuni; Quod penuriam genus plerumque tædio afficit, & quamprimum notam subierit, in ridiculum evadit. Pars *Sermonis* honorationis, hæc est: ansam *Sermonis* præbere; & rursus eidem moderari, ac ad alia transire; nunc enim quis *Chorem* ducit. Bonum sane, in conversatione & colloquiis familiaribus subinde variare; & *Sermones* circa res præsentis cum disputationibus; Narrationes cum argumentis; Quæstiones cum positivis; Iocosa cum seriis, immiscere. Satiætatem siquidem & fastidium parit, in aliquo subiecto diutius harere. Quantum ad *Jocos*: Sunt quædam, quæ à loco veluti privilegio, eximi debent; Religio, negotia Republicæ, personæ sublimes, Privatorum negotia majoris momenti; deique casus omnis miserabilis. Nonnullos tamen reperies, quibus ingenia sua obdormiscere videbuntur, nisi acutum aliquem & mordacem *Sarcasum* in quempiam contorserint. Ille *Habitus* omnino coercendus;

*Parce Puer stimulis, & fortius utere lovis.*

In summa, Discrimen servandum, inter *falsa*, & *amara*. Certe qui *Satyrice* amplectitur *venam*, sicut aliis metum injicit ab ingenio suo, ita ab aliorum memoria metuere debet. Qui interrogatum, & addiscet multa, & placebit in multis; præsertim si quæstiones suas ad captum & peritiam Respondentis adaptet: siquidem occasionem ei præbebit scientiam suam ostendendi; ipse autem novis continuo scientiæ augmentis dotabitur. Molestæ autem ne sint Quæstiones: Id Examinatori convenit. Etiam qui *Sermonis* familia-

ris dignitatem tueri cupit, aliis vices loquendi relinquat: Qui &, si qui adsint, qui dominari in *Sermonibus*, & tempus universonum occupare studeant, illos arte quadam abrumpere sciat, & alios ad loquendum inducere: Sicut *Tibicines* moderari solent saltantibus. Scientiam si quandoque dissimules eorum, quæ scire existimaris, putaberis alias ea scire, quæ nescis. *Sermo* alicujus de se ipso, rarus esse debet, & cum iudicio. Novi quædam, cui sæpe in ore erat, per *Ironiam*: *Oportet et hunc egregie sapientem esse, ita multa de se ipso loquitur*. Vix occurrit casus aliquis, in quo se laudare quis decore possit, præter unum: Is est, si virtutem alterius laudet; Sed eam intelligo virtutem ad quam ipse aspirat. *Sermo* alios pungens & vellicans, parce utendus: Etenim *Sermones familiares* debent esse instar campi aperti, in quo spatari licet: non via regia, quæ deducit domum. Noveram *Nobiles* duos, ad partem *Anglia* Occidentalem: quorum alter *Scommatibus* nimio plus indulgebat, sed hospitalis admodum erat; alter autem quærere solebat, à convivis illius prioris, *Dic sodes, annon Scommata aliquod intercesserat in quempiam jactum?* Cui Conviva forte: *Tale aliquid contigit*. At ille, ut pote alterius æmulus, *Satis sciebam, eum prandium bonum malis condimentis corrupturum*. *Sermo* cum discretione præstat *Eloquentiæ*: Et apte loqui, & accommodate, ad personam cum qua colloquimur, efficacius est, quam ornamenta verborum aut *Methodi*, captare. *Continuata ratio* bonæ, absque interlocutione bona, tæditatem monstrat. At replicatio, & interlocutio bona absque facultate *Orationem* continuandi, penuriam, & scientiam minime fundatam, prodit: Quemadmodum in Animalibus videmus, quæ cursu minus valent, flexu maxime agilia esse: Ut fit inter *Leporarium*, & *Leporem*. Circumstantiis nimio pluribus *Orationem* vestire, antequam rem ipsam attingas, tædium parit: iisdem penitus carere, abruptum quiddam est, & ingratum.

## XXXIII.

## DE PLANTATIONIBUS POPULORUM.

*Colonia* eminent inter Antiqua & Heroica Opera. Mundus cum adhuc juvenis esset, plures progenit liberos: nunc senex factus, pauciores. Etenim, non immerito *Colonias* novas, tanquam liberos Nationum antiquiorum duxerim. *Plantationem Populorum* proba in solo puro: intelligo, ubi *Populus* non destruitur, ut *Populus* inferatur: Hoc enim cum fit, *Exstirpatio* profus est, non *Plantatio*. *Plantatio* regionum non abfinitilis est *Plantationis* sylvarum: in quibus de Utilitate capienda nihil cogitandum ante annum vicesimum: Verum fructus uber & locuples, in fine Operis, expectandus. Illud certe, quod præcipue *Colonias*, alias bene successuras, evertit, fuit, fordida illa & avida lucri captatio, sub initiis *Coloniarum*. Verum est, Lucri segetem acceleratam non negliendam, modo cum bono *Colonia* conjuncta sit, sed non ultra. Indignum quiddam & infantum est, cum fax *Populi*, exules, & damnati, in *Colonia* seminarium sumuntur. Quin & *Colonia* ipsam corrumpit & perdit. Hujusmodi enim homines profligati instar errorum degenti nec operi accingens, sed otio se dedent: quin &